

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

تجارت کالایی ایران و اتحادیه اروپا طی دو ماه نخست ۲۰۲۰

ارزش تجارت کالایی ایران و اتحادیه اروپا (۲۷ کشور) در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ حدود ۸۲۴ میلیون یورو بوده که از این مقدار، حدود ۱۷۵ میلیون یورو مربوط به صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا و ۶۴۹ میلیون یورو مربوط به واردات کالایی ایران از اتحادیه اروپا بوده است. صادرات ایران به اتحادیه اروپا در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۹ حدود ۵۲ درصد افزایش یافته و ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا نیز رشد ۷ درصدی داشته است. تراز تجاری ایران با اتحادیه اروپا نیز طی مدت مذکور با بهبود ۱۷٫۵ میلیون یورویی به حدود منفی ۴۷۳ میلیون یورو طی دو ماهه نخست ۲۰۲۰ رسیده است. عامل مسلط در افزایش ارزش صادرات و واردات کالایی ایران به اتحادیه اروپا طی مدت مذکور، به ترتیب رشد ارزش صادرات سوخت‌های معدنی، روان‌کننده‌ها و محصولات مرتبط و افزایش واردات مواد غذایی و حیوانات زنده از اتحادیه اروپا بوده است. در میان کشورها نیز افزایش صادرات به هلند و افزایش واردات از آلمان به عنوان عامل اصلی افزایش تجارت ایران و اتحادیه اروپا طی دو ماهه نخست ۲۰۲۰ شناخته شده‌اند. شایان ذکر است که اگرچه ارزش صادرات یا واردات ایران به اتحادیه اروپا در دو ماهه نخست ۲۰۲۰ نسبت به دو ماهه ۲۰۱۹ رشد کرده، اما نسبت به ارقام مشابه ۲۰۱۸، کاهش قابل توجهی به علت افت شدید صادرات نفتی و تحریم‌های وضع شده علیه ایران، داشته است.

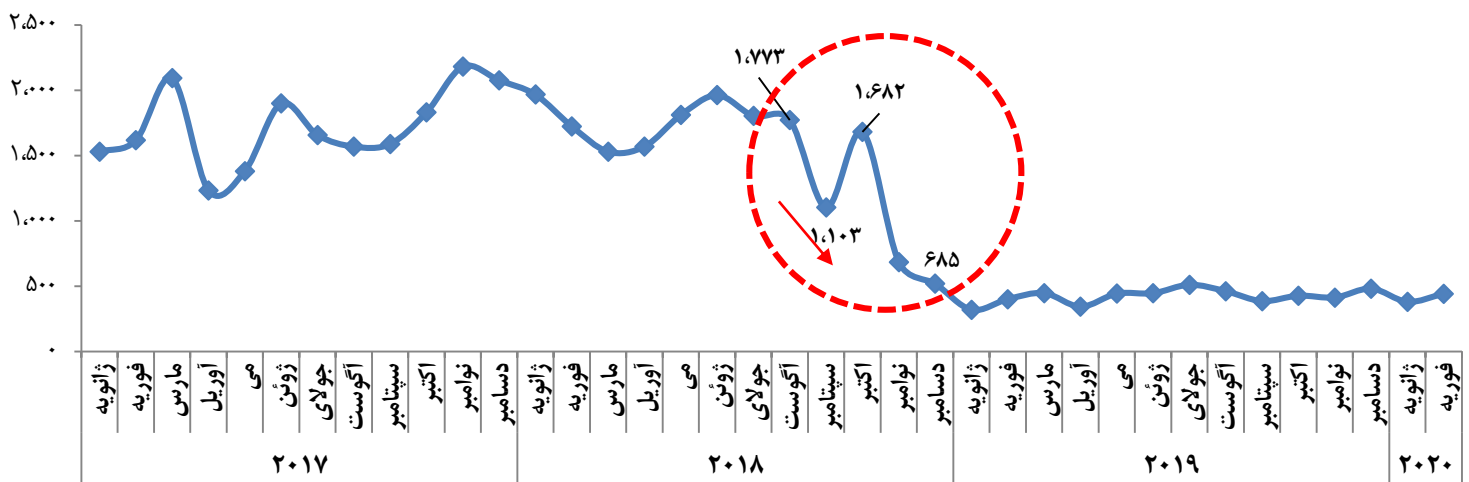
تهیه‌کننده: طاهره کریمی دستاوی

اردیبهشت ۱۳۹۹

روند تجارت ایران با اتحادیه اروپا

بررسی روابط تجاری ایران و اتحادیه اروپا (۲۷کشور) از سال ۲۰۱۷ نشان می‌دهد که تجارت کالایی بین ایران و اتحادیه اروپا از نیمه دوم سال ۲۰۱۸ دچار تغییرات شدید شده و روند کاهش تجارت ایران و اتحادیه اروپا از حدود ماه نوامبر ۲۰۱۸ شروع شده است. رقم تجارت ایران با اتحادیه اروپا از حدود ۱٫۸ میلیارد یورو در اکتبر سال ۲۰۱۸ به حدود ۶۸۵ میلیون یورو در ماه نوامبر همان سال رسیده و پس از دو ماه متوالی کاهش، در ابتدای سال ۲۰۱۹ به ۳۲۰ میلیون یورو رسیده است.

نمودار ۱- روند تجارت ماهانه کالایی ایران و اتحادیه اروپا (۲۷) از ابتدای سال ۲۰۱۷- میلیون یورو

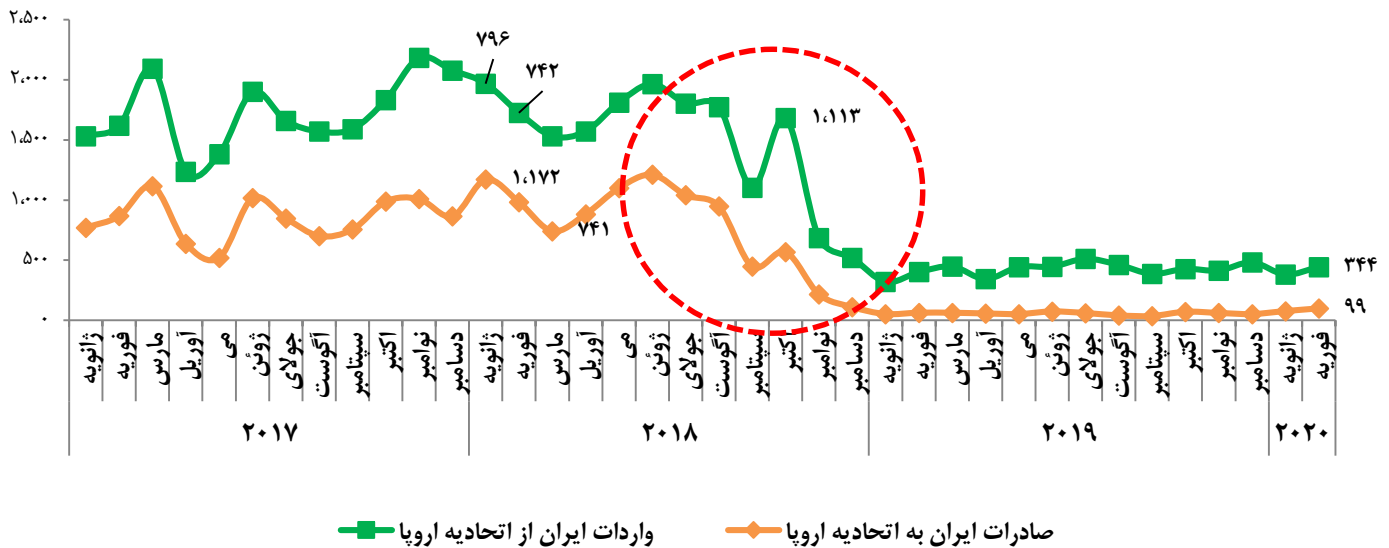

منبع: Eurostat

بررسی صادرات و واردات ایران با اتحادیه اروپا طی سال‌های گذشته نشان می‌دهد که مجموع صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا در سال‌های ۲۰۱۸ و ۲۰۱۹ نسبت به سال‌های ماقبل، کاهش داشته اما این کاهش در سال ۲۰۱۹ بسیار بیشتر بوده است. (کاهش ۷ درصدی در سال ۲۰۱۸ و کاهش ۹۳ درصدی در سال ۲۰۱۹). این موضوع برای واردات ایران از اتحادیه اروپا نیز اتفاق افتاده؛ به‌طوری‌که واردات کالایی ایران از اتحادیه اروپا در سال ۲۰۱۸ نسبت به سال ۲۰۱۷ با حدود ۱۸ درصد کاهش و در سال ۲۰۱۹ نسبت به ۲۰۱۸ با حدود ۴۹ درصد کاهش همراه بوده است. بررسی روند ماهانه صادرات ایران به اتحادیه اروپا و واردات ایران از اتحادیه اروپا (۲۷ کشور) از ابتدای سال ۲۰۱۷ و قبل از تشدید تحریم‌ها نیز نشان می‌دهد از ماه نوامبر سال ۲۰۱۸، صادرات ایران به اتحادیه اروپا و واردات آن از اتحادیه اروپا کاهش شدید داشته است (به ترتیب کاهش ۶۲ درصدی و کاهش ۵۸ درصدی) (نمودار ۲). این روند کاهشی تا ابتدای سال ۲۰۱۹ ادامه داشته و پس از آن ارزش صادرات و واردات ایران با اتحادیه اروپا در سطحی بسیار پایین‌تر انجام شده است.

نمودار ۲- روند ماهانه صادرات ایران به اتحادیه اروپا (۲۷) و واردات ایران از این اتحادیه از سال ۲۰۱۷-

میلیون یورو

منبع: Eurostat

تجارت ایران با اتحادیه اروپا طی دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰

طی دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰، ایران و اتحادیه اروپا (۲۷ کشور) حدود ۸۲۴ میلیون یورو تجارت کالایی داشته‌اند که این میزان نسبت به دو ماهه نخست سال ۲۰۱۹، رشد حدود ۱۴ درصدی داشته است. از این میزان تجارت، حدود ۱۷۵ میلیون یورو مربوط به صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا و ۶۴۹ میلیون یورو، واردات کالایی ایران از اتحادیه اروپا است که هر دو نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۹ افزایش داشته‌اند. اما همانطور که در قسمت قبلی نیز اشاره شد، موضوع مهم این است که اگرچه ارزش صادرات یا واردات مورد بررسی نسبت به دو ماهه ۲۰۱۹ رشد داشته ولی نسبت به ارقام مشابه سال ۲۰۱۸، افت قابل توجهی به علت افت شدید صادرات نفتی و تحریم‌های وضع شده علیه ایران داشته است.

بررسی تراز تجاری ایران و اتحادیه اروپا نیز نشان می‌دهد افزایش بیشتر در ارزش صادرات ایران به اتحادیه اروپا نسبت به افزایش ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا در مدت مذکور منجر به کاهش تراز تجاری منفی ایران با اتحادیه اروپا طی دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ نسبت به مدت مشابه ۲۰۱۹ شده و تراز تجاری ایران را به منفی ۴۷۳ میلیون یورو رسانده است (نمودار ۶).

معاونت بررسی های اقتصادی

منبع: Eurostat

مقایسه تجارت کالایی ایران و ترکیه با اتحادیه اروپا

مقایسه صادرات و واردات کالایی ایران به اتحادیه اروپا طی دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ با صادرات و واردات کالایی ترکیه به اتحادیه اروپا طی مدت مذکور نشان می‌دهد:

- ترکیه در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ حدود ۱۱,۶ میلیارد یورو کالا به اتحادیه اروپا صادر کرده که اگرچه این میزان نسبت به مدت مشابه سال قبل با کاهش جزئی همراه بوده اما ارزش صادرات ترکیه به اتحادیه اروپا بالغ بر ۶۶ برابر صادرات ایران به اتحادیه اروپا در مدت مذکور بوده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

- واردات ترکیه از اتحادیه اروپا در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ نیز حدود ۱۲ میلیارد یورو بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش حدود ۲۰ درصدی داشته است. مقایسه واردات کالایی ایران و ترکیه از اتحادیه اروپا حاکی از ۱۸ برابر بزرگتر بودن واردات ترکیه از اتحادیه اروپا نسبت به واردات ایران از این اتحادیه است.
- در مجموع می توان گفت ارزش تجارت ترکیه با اتحادیه اروپا در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ حدود ۲۳٫۶ میلیارد یورو بوده که حدود ۲۹ برابر ارزش تجارت ایران با اتحادیه اروپا است.

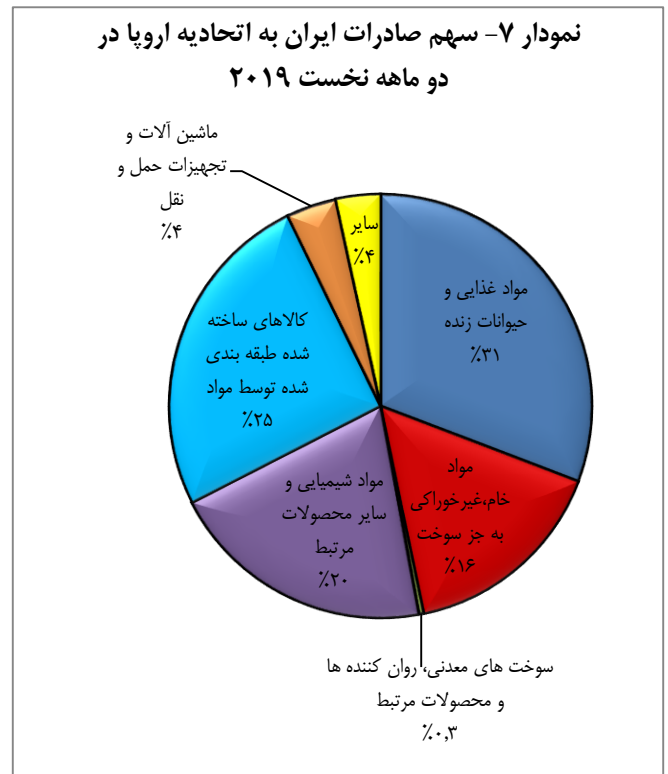
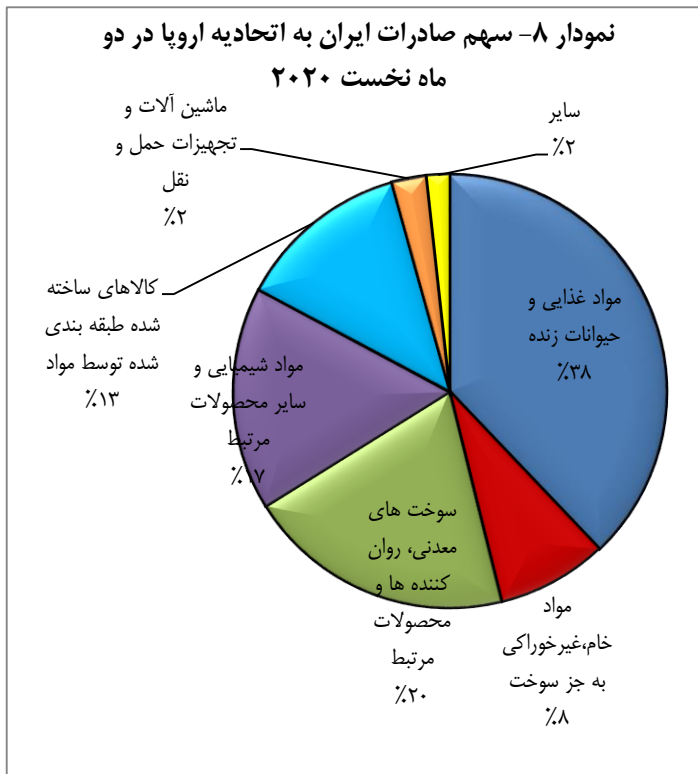
جدول ۱- تجارت ترکیه با اتحادیه اروپا (۲۷ کشور) - میلیون یورو

رشد	۲ ماهه نخست ۲۰۲۰	۲ ماهه نخست ۲۰۱۹	
-۰.۱	۱۱،۵۹۴	۱۱۶۰۱	صادرات ترکیه به اتحادیه اروپا
۱۹.۶	۱۲،۰۰۰	۱۰،۰۳۶	واردات ترکیه از اتحادیه اروپا
۹.۰	۲۳،۵۹۳	۲۱،۶۳۸	ارزش تجارت ترکیه و اتحادیه اروپا

صادرات ایران به اتحادیه اروپا (۲۷) طی دو ماهه نخست ۲۰۲۰ به تفکیک گروه های کالایی

همانطور که پیش تر اشاره شد، ایران در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ حدود ۱۷۵ میلیون یورو صادرات کالا به اتحادیه اروپا داشته که این رقم در مقایسه با دو ماهه نخست سال ۲۰۱۹ افزایش ۵۲ درصدی داشته است. مطابق آمارهای اتحادیه اروپا، عامل مسلط در افزایش صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا در مدت مزبور، افزایش صادرات گروه سوخت های معدنی، روان کننده ها و محصولات مرتبط ایران به کشورهای اتحادیه اروپا (با مشارکت حدود ۳۰ واحد درصدی) و گروه مواد غذایی و حیوانات زنده (با مشارکت حدود ۲۷ واحد درصدی) بوده است. صادرات مواد شیمیایی و سایر محصولات مرتبط نیز با مشارکت حدود ۵ واحد درصدی عاملی دیگری در این افزایش صادرات ایران به اتحادیه اروپا طی مدت مذکور به شمار می روند.

مقایسه گروه کالاهای صادراتی ایران به اتحادیه اروپا طی دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ و مدت مشابه سال ۲۰۱۹ حاکی از تغییر قابل توجه در گروه کالاهای صادراتی ایران به اتحادیه اروپا در سال جاری است. به طوریکه سهم صادرات سوخت های معدنی، روان کننده ها و محصولات مرتبط از کل صادرات ایران به اتحادیه اروپا، از ۰.۳ درصد در دو ماهه سال ۲۰۱۹ به ۲۰ درصد دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ افزایش یافته است (افزایش حدود ۶۷ برابری). علاوه بر آن، سهم صادرات مواد غذایی و حیوانات زنده نیز در مدت مذکور از حدود ۳۱ درصد به حدود ۳۸ درصد رسیده است. در این میان، سهم صادرات گروه های کالایی مانند مواد خام خوراکی به جز سوخت، مواد شیمیایی و کالاهای ساخته شده کاهش یافته است. (نمودارهای ۷ و ۸)

منبع: Eurostat

صادرات ایران به اتحادیه اروپا (۲۷) طی دو ماهه نخست ۲۰۲۰، به تفکیک مقاصد صادراتی

صادرات کالایی ایران به کشورهای اتحادیه اروپا در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ نسبت به دو ماهه نخست سال ۲۰۱۹ در بیش از نیمی از کشورها (۱۴ کشور) افزایش و در ۱۱ کشور کاهش یافته است (در زمان تهیه این گزارش آمار دو کشور موجود نبوده است). با این حال همانطور که پیشتر گفته شد، صادرات ایران در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ به کشورهای اتحادیه اروپا نسبت به مدت مشابه سال قبل رشد ۵۲ درصدی داشته است. ۵ مقصد عمده صادراتی ایران به اتحادیه اروپا در میان ۲۷ کشور عضو این اتحادیه در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰: کشورهای آلمان، ایتالیا، هلند، اسپانیا و بلژیک هستند که در مجموع حدود ۷۸ درصد از ارزش صادرات ایران به اتحادیه اروپا به این کشورها انجام می شود. بیشترین رشد ارزش صادرات ایران در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ (نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۹) به کشورهای لوکزامبورگ، هلند و فنلاند بوده است. موثرترین عامل در افزایش ارزش صادرات ایران به اتحادیه اروپا در مدت مذکور نیز، افزایش صادرات ایران به کشورهای هلند (با مشارکت ۲۲٫۸ واحد درصد)، آلمان (با مشارکت ۱۰٫۴ واحد درصد)، اسپانیا (با مشارکت ۶٫۸ واحد درصد)، بلژیک (با مشارکت ۳٫۱ واحد درصد) و ایتالیا (با مشارکت ۲٫۴ واحد درصد) بوده است (جدول ۲).

بیشترین کاهش در ارزش صادرات ایران به اتحادیه اروپا طی مدت مذکور نیز به کشورهای یونان، لاتویا، جمهوری چک، مجارستان و دانمارک بوده است (جدول ۲).

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۲- مقاصد صادرات کالایی ایران به اتحادیه اروپا (۲۷) طی دو ماهه نخست ۲۰۲۰- به ترتیب ارزش^۱

کشورهای مقصد صادراتی ایران در اتحادیه اروپا	ارزش صادرات ایران در ۲ ماهه نخست ۲۰۲۰ (هزار یورو)	رشد صادرات ایران در ۲ ماهه نخست ۲۰۲۰ نسبت به ۲ ماهه نخست ۲۰۱۹ (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
اتحادیه اروپا- ۲۷	۱۷۵،۴۰۰	۵۲.۱	۵۲.۱
آلمان	۴۹،۷۱۲.۵	۳۱.۹	۱۰.۴
ایتالیا	۲۹،۹۶۳.۶	۱۰.۱	۲.۴
هلند	۲۹،۲۸۱.۸	۸۷۲.۹	۲۲.۸
اسپانیا	۱۷،۹۴۱.۱	۷۶.۷	۶.۸
بلژیک	۹،۵۶۳.۷	۵۹.۷	۳.۱
رومانی	۶،۵۱۲.۷	۲۴.۹	۱.۱
بلغارستان	۵،۴۷۷.۸	-۷.۱	-۰.۴
فرانسه	۳،۹۹۱.۵	۱.۷	۰.۱
لهستان	۲،۲۶۳.۷	-۱۱.۳	-۰.۳
سوئد	۲،۲۱۲.۸	۶.۴	۰.۱
اسلواکی	۱،۵۳۲.۵	۱۹۵.۶	۰.۹
دانمارک	۱،۲۷۲.۰	-۳۱.۱	-۰.۵
یونان	۱،۱۳۶.۷	-۶۳.۹	-۱.۷
اسلونی	۸۹۷	۱۳.۳	۰.۱
فنلاند	۷۳۴.۲	۳۰۴.۸	۰.۵
مجارستان	۵۱۵.۵	-۴۹.۹	-۰.۴
کرواسی	۳۴۶.۶	۲۴۵.۱	۰.۲
لوکزامبورگ	۳۰۲.۱	۱۱۳۴.۲	۰.۲
لیتونی	۱۹۲.۲	-۶.۴	۰.۰
پرتغال	۱۶۶.۹	-۲۲.۰	۰.۰
قبرس	۱۶۰.۵	۱۰۶.۱	۰.۱
ایرلند	۱۳۹.۲	۲۸۲.۳	۰.۱
لاتویا	۱۳۶.۷	-۵۷.۶	-۰.۲
جمهوری چک	۱۲۷.۱	-۵۲.۳	-۰.۱
استونی	۲۰.۹	-۱۴.۴	۰.۰
مالت	-	-	-
استرالیا	-	-	-

منبع: Eurostat

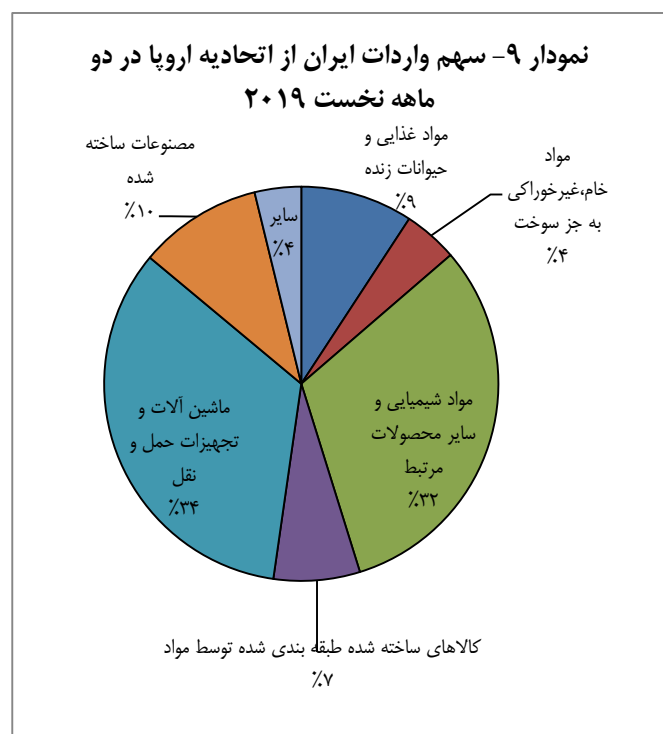
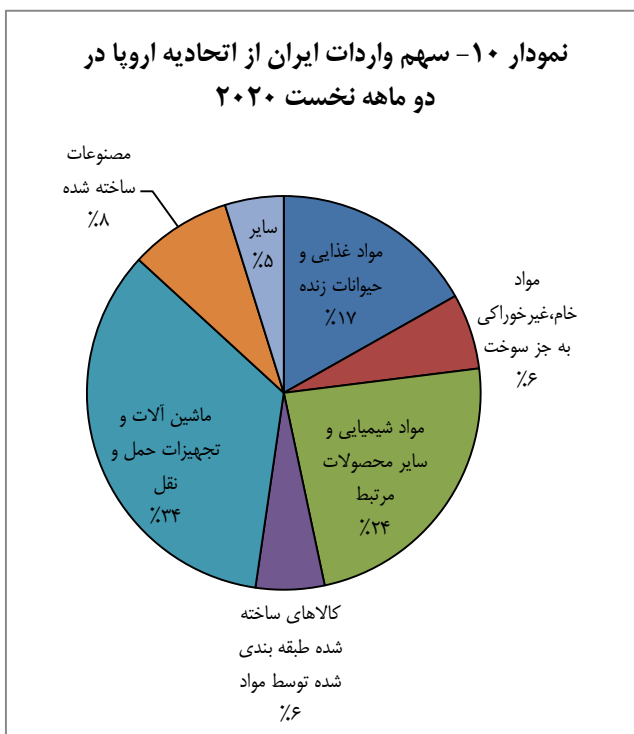
^۱ آمار دو کشور موجود نیست. کشورهای مندرج در جدول ۱، در مجموع حدود ۹۴ درصد از ارزش صادرات ایران به اتحادیه اروپا (۲۷) را تشکیل می دهند.

واردات ایران از اتحادیه اروپا (۲۷) طی دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰، به تفکیک گروه های کالایی

همانطور که در ابتدای گزارش آمده، واردات کالایی ایران از اتحادیه اروپا (۲۷ کشور) در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ با افزایش حدود ۴۳ میلیون یورویی نسبت به دو ماهه نخست سال ۲۰۱۹ به حدود ۶۴۹ میلیون یورو (افزایش حدود ۷ درصدی) رسیده است. عامل مسط در افزایش ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا در مدت مذکور افزایش واردات گروه مواد غذایی و حیوانات زنده ایران از این کشورها (با مشارکت ۸,۸ واحد درصدی) بوده است. علاوه بر این، افزایش واردات ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل با مشارکت ۳,۲ واحد درصدی و مواد خام غیرخوراکی به جز سوخت با مشارکت ۲,۲ واحد درصدی از اتحادیه اروپا نیز از جمله عوامل موثر دیگر در افزایش واردات ایران از اتحادیه اروپا بوده اند.

مقایسه گروه کالاهای وارداتی ایران از اتحادیه اروپا در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ نسبت به دو ماهه نخست سال ۲۰۱۹ نشان می دهد سهم واردات گروه کالایی مواد غذایی و حیوانات زنده، مواد خام غیرخوراکی به جز سوخت و ماشین آلات و تجهیزات حمل و نقل از ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا طی مدت مذکور افزایش و سهم سایر گروه های کالایی کاهش یافته است (نمودارهای ۹ و ۱۰).

واردات ایران از اتحادیه اروپا (۲۷) طی دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰، به تفکیک مبادی وارداتی

پنج مبدا عمده واردات کالایی ایران از اتحادیه اروپا در میان ۲۷ کشور عضو این اتحادیه در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ شامل کشورهای آلمان، ایتالیا، هلند، فرانسه و بلژیک هستند که در مجموع حدود ۷۵ درصد از واردات کالایی ایران از این کشورهای اروپایی انجام شده است. در میان کشورهای اتحادیه اروپا، بیشترین رشد واردات ایران مربوط به کشورهای اسلواکی، بلغارستان، لوکزامبورگ و کرواسی است. موثرترین عامل رشد ۷ درصدی واردات ایران در دو ماهه نخست سال ۲۰۲۰ (نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۱۹) افزایش واردات ایران از کشور آلمان (با مشارکت ۶ واحد درصدی) بوده است. بلغارستان (با مشارکت ۳٫۶ واحد درصدی)، دانمارک (با مشارکت ۲٫۳ واحد درصدی) و بلژیک (با مشارکت ۱٫۷ واحد درصدی) نیز از دیگر عوامل موثر در افزایش واردات ایران بوده اند.

بیشترین کاهش در ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا نیز مربوط به واردات از کشورهای ایرلند، سوئد و فنلاند بوده است. (جدول ۳)

جدول ۳- مبادی وارداتی ایران از اتحادیه اروپا (۲۷) در دو ماهه نخست ۲۰۲۰- به ترتیب ارزش^۲

کشور	ارزش واردات ایران طی دو ماهه نخست ۲۰۲۰ (هزار یورو)	رشد واردات ایران طی ۲ ماهه نخست ۲۰۲۰ نسبت به ۲ ماهه نخست ۲۰۱۹ (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
اتحادیه اروپا- ۲۷	۶۴۸٫۷۰۰	۷٫۰	۷۰٫۰
آلمان	۲۵۷٫۳۳۱	۱۶٫۵	۶۰٫۰
ایتالیا	۹۱٫۸۵۹	-۵٫۱	-۰٫۸
هلند	۶۰٫۹۲۴	۳٫۸	-۰٫۴
فرانسه	۳۹٫۶۹۱	-۱۸٫۳	-۱٫۵
بلژیک	۳۴٫۸۷۴	۴۲٫۱	۱٫۷
دانمارک	۳۱٫۹۹۷	۷۷٫۲	۲٫۳
بلغارستان	۲۸٫۶۹۳	۳۱۵٫۵	۳٫۶
اسپانیا	۲۷٫۱۳۲	۲۰٫۸	۰٫۸
رومانی	۱۳٫۱۹۵	-۲۷٫۹	-۰٫۸
اسلواکی	۶۰٫۷۶	-۳۳٫۴	-۰٫۵
مجارستان	۴۰٫۶۳	۹۶٫۰	۰٫۳
سوئد	۳٫۷۳۱	-۸۳٫۲	-۳٫۰
لهستان	۳٫۲۲۰	-۵۶٫۹	-۰٫۷
ایرلند	۲٫۵۰۹	-۸۳٫۸	-۲٫۱
جمهوری چک	۲٫۰۶۶	-۵۳٫۸	-۰٫۴
پرتغال	۱٫۷۵۳	-۱۰٫۱	۰٫۰
یونان	۱٫۳۶۳	-۷۱٫۷	-۰٫۶

^۲ آمار دو کشور موجود نیست. کشورهای مندرج در جدول ۲، در مجموع حدود ۹۵ درصد از ارزش واردات ایران از اتحادیه اروپا (۲۷) را تشکیل می‌دهند.

معاونت بررسی های اقتصادی

جدول ۳- مبادی وارداتی ایران از اتحادیه اروپا (۲۷) در دو ماهه نخست ۲۰۲۰- به ترتیب ارزش ۲

کشور	ارزش واردات ایران طی دو ماهه نخست ۲۰۲۰ (هزار یورو)	رشد واردات ایران طی ۲ ماهه نخست ۲۰۲۰ نسبت به ۲ ماهه نخست ۲۰۱۹ (درصد)	سهم از رشد (واحد درصد)
اسلواکی	۱،۳۲۲	۵۲۶،۹	۰،۲
قبرس	۱،۰۶۹	۲۴،۳	۰،۰
فنلاند	۹۵۵	-۷۹،۶	-۰،۶
کرواسی	۶۸۷	۱۶۰،۵	۰،۱
لیتونی	۶۴۵	۰،۴	۰،۰
لوکزامبورگ	۱۲۴	۱۹۶،۸	۰،۰
استونی	۱۰۷	-۵۶،۷	۰،۰
لاتویا	۴۴	-۲۴،۴	۰،۰
استرالیا	-	-	-
مالت	-	-	-

منبع: Eurostat

